

వాల్మీకి రామాయణం

అయోధ్యకాండ

39. ఏకోనచత్వారింశః సర్గః - వనగమనాప్యచ్ఛా

|| వనగమనాప్యచ్ఛా ||

రామస్య తు వచః శృత్వా మునివేషధరం చ తమ్ |
సమీక్ష్వ సహ భార్యాభిః రాజా విగతచేతనః || 1 ||

నైనం దుఃఖేన సంతప్తః ప్రత్యవైక్షత రాఘవమ్ |
న చైనమభిసంప్రేక్ష్య ప్రత్యభాషత దుర్మనాః || 2 ||

స ముహూర్తమివాసంజ్ఞో దుఃఖితశ్చ మహీపతిః |
విలలాప మహాబాహుః రామమేవానుచింతయన్ || 3 ||

మన్యే ఖలు మయా పూర్వం వివత్సా బహవః కృతాః |
ప్రాణినో హింసితా వాఽపి తస్మాదిదముపస్థితమ్ || 4 ||

న త్వేవానాగతే కాలే దేహాచ్ఛవతి జీవితమ్ |
కైకేయ్యా క్లిశ్యమానస్య మృత్యుర్కమ న విద్యతే || 5 ||

యోఽహం పావకసంకాశం పశ్యామి పురతః స్థితమ్ |
విహాయ వసనే సూక్ష్మే తాపసాచ్ఛాదమాత్మజమ్ || 6 ||

ఏకస్యాః ఖలు కైకేయ్యాః కృతేఽయం క్లిశ్యతే జనః |
స్వార్థే ప్రయతమానాయాః సంశ్రిత్య నికృతిం త్విమామ్ || 7 ||

ఏవముక్త్వా తు వచనం బాష్పేణ పిహితేంద్రియః |
రామేతి సకృదేవోక్త్వా వ్యాహర్తుం న శశాక హా || 8 ||

సంజ్ఞాం తు ప్రతిలభ్యైవ ముహూర్తాత్స మహీపతిః |
నేత్రాభ్యామశ్రుపూర్ణాభ్యాం సుమంత్రమిదమబ్రవీత్ || 9 ||

ఔపవాహ్యం రథం యుక్త్వా త్వమాయాహి హయోత్తమైః |
ప్రాపయైనం మహాభాగమితో జనపదాత్పరమ్ || 10 ||

ఏవం మన్యే గుణవతాం గుణానాం ఫలముచ్యతే |
పిత్రా మాత్రా చ యత్సాధుర్వీరో నిర్వాస్యతే వనమ్ || 11 ||

రాజ్ఞో వచనమాజ్ఞాయ సుమంత్రః శీఘ్రవిక్రమః |
యోజయిత్వాఽఽయయౌ తత్ర రథమశ్వైరలంకృతమ్ || 12 ||

తం రథం రాజపుత్రాయ సూతః కనకభూషితమ్ |
ఆచచక్షేఽంజలిం కృత్వా యుక్తం పరమవాజిభిః || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం

అయోధ్యకాండ

39. ఏకోనచత్యారింశః సర్గః - వనగమనాపృచ్ఛా

రాజా సత్వరమాహూయ వ్యాపృతం విత్తసంచయే |
ఉవాచ దేశకాలజ్ఞం నిశ్చితం సర్వతః శుచిమ్ || 14 ||

వాసాంసి చ మహార్థాణి భూషణాని వరాణి చ |
వర్షాణ్యేతాని సంఖ్యాయ వైదేహ్యః క్షిప్రమానయ || 15 ||

నరేంద్రేణైవముక్తస్తు గత్వా కోశగృహం తతః |
ప్రాయచ్ఛత్సర్వమాహృత్య సీతాయై సమమేవ తత్ || 16 ||

సా సుజాతా సుజాతాని వైదేహీ ప్రస్థితా వసమ్ |
భూషయామాస గాత్రాణి తైర్విచిత్రైర్విభూషణైః || 17 ||

వ్యరాజయత వైదేహీ వేశ్య తత్సువిభూషితా |
ఉద్యతోంశుమతః కాలే ఖం ప్రభేవ వివస్వతః || 18 ||

తాం భుజాభ్యాం పరిష్యజ్య శ్వశ్రూర్వచనమబ్రవీత్ |
అనాచరంతం కృపణం మూర్ఘ్నుపాఘ్నాయ మైథిలీమ్ || 19 ||

అసత్యః సర్వలోకేఽస్త్రిన్సతతం సత్యతాః ప్రియైః |
భర్తారం నానుమన్యంతే వినిపాతగతం స్త్రియః || 20 ||

ఏష స్వభావో నారీణామనుభూయ పురా సుఖమ్ |
అల్పామప్యాపదం ప్రాప్య దుష్కృంతి ప్రజహత్యపి || 21 ||

అసత్యశీలా వికృతా దుర్తాహ్యాహృదయాః సదా |
యువత్యః పాపసంకల్పాః క్షణమాత్రాద్విరాగిణః || 22 ||

న కులం న కృతం విద్యాం న దత్తం నాపి సంగ్రహమ్ |
స్త్రీణాం గృహ్లాతి హృదయమనిత్యహృదయా హి తాః || 23 ||

సాధ్వీనాం హి స్థితానాం తు శీలే సత్యే శ్రుతే శమే |
స్త్రీణాం పవిత్రం పరమం పతిరేకో విశిష్యతే || 24 ||

న త్వయా నావమంతవ్యః పుత్రః ప్రవ్రాజితో మమ |
తవ దైవతమస్త్యేషః నిర్ధనః సధనోఽపి వా || 25 ||

విజ్ఞాయ వచనం సీతా తస్యా ధర్మార్థసంహితమ్ |
కృతాంజలిరువాచేదం శ్వశ్రూమభిముఖే స్థితామ్ || 26 ||

కలిష్యే సర్వమేవాహమార్యా యదనుశాస్తి మామ్ |
అభిజ్ఞాఽస్మి యథా భర్తుః త్వర్తితవ్యం శ్రుతం చ మే || 27 ||

వాల్మీకి రామాయణం

అయోధ్యకాండ

39. ఏకోనచత్వారింశః సర్గః - వనగమనాపృచ్ఛా

న మామసజ్జనేనార్యా సమానయితుమర్హతి |
 ధర్మాద్విచలితుం నాహమలం చంద్రాదివ ప్రభా || 28 ||
 నాతంత్రీ వాద్యతే వీణా నాచక్రో వర్తతే రథః |
 నాపతిః సుఖమేధేత యా స్యాదపి శతాత్తజా || 29 ||
 మితం దదాతి హి పితా మితం మాతా మితం సుతః |
 అమితస్య హి దాతారం భర్తారం కా న పూజయేత్ || 30 ||
 సాఽహమేవంగతా శ్రేష్ఠా శ్రుతర్థర్తపరావరా |
 ఆర్యే కిమవమస్యేఽహం స్త్రీణాం భర్తా హి దైవతమ్ || 31 ||
 సీతాయా వచనం శ్రుత్వా కౌసల్యా హృదయంగమమ్ |
 శుద్ధసత్త్వా ముమోచాశ్రు సహసా దుఃఖహర్షజమ్ || 32 ||
 తాం ప్రాంజలిరభిక్రమ్య మాతృమధ్యేఽతిసత్యతామ్ |
 రామః పరమధర్మాత్మా మాతరం వాక్యమబ్రవీత్ || 33 ||
 అంబ మా దుఃఖితా భూస్త్వం పశ్య త్వం పితరం మమ |
 క్షయో హి వనవాసస్య క్షిప్రమేవ భవిష్యతి || 34 ||
 సుప్తాయాస్తే గమిష్యంతి నవ వర్షాణి పంచ చ |
 సా సమగ్రమిహ ప్రాప్తం మాం ద్రక్ష్యసి సుహృద్భృతమ్ || 35 ||
 ఏతావదభినీతార్థముక్త్వా న జననీం వచః |
 త్రయః శతశతార్థాశ్చ దదర్శావేక్ష్య మాతరః || 36 ||
 తాశ్చాపి న తథైవార్తా మాతృర్థశరథాత్తజః |
 ధర్మయుక్తమిదం వాక్యం నిజగాద కృతాంజలిః || 37 ||
 సంవాసాత్పరుషం కించిదజ్ఞానాద్వాఽపి యత్యతమ్ |
 తన్తే సమనుజానీత సర్వాశ్చామంత్రయామి వః || 38 ||
 వచనం రాఘవస్యైతద్ధర్మయుక్తం సమాహితమ్ |
 శుశ్రువుస్తాః స్త్రియః సర్వాః శోకోపహతచేతసః || 39 ||
 జజ్ఞేఽథ తాసాం సన్నాదః క్రౌంచీనామివ నిస్వనః |
 మానవేంద్రస్య భార్యాణామేవం వదతి రాఘవే || 40 ||
 మురజపణవమేఘఘోషవ ధ్ధశరథవేశ్చ బభూవ యత్పూరా |
 విలపితపరిదేవనాకులం వ్యసనగతం తదభూత్పుదుఃఖితమ్ || 41 ||
 ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అయోధ్యాకాండే ఏకోనచత్వారింశః సర్గః||39||